

A hét 3 kérdése

● Mi a nemzetközi visszhangja a szovjet-magyar úrkísérletnek?

Valóságos úrszakemberek lettünk a héten, annyi mindent láttunk, hallottunk, olvastunk a kozmikus technikáról, a tudományos kísérletekről, s nem utolsósorban az emberi helytállásról. Ez így természetes, hiszen ha az úrkorszakban minden fontos mozzanat közérdeklődésre tarthat számot, hozzánk most különösképpen közel áll az első magyar kutató úrhajós tevékenysége.

A tudós kollektívák alighanem még jó időre lesz szükségük a kozmoszban végzett munka részletes értékelésére, de a nemzetközi visszhangot is figyelembe véve, néhány „földi” következtetést máris levonhatunk. Az első ezek közül az Interkosmosz-programban megtestesülő együttműködés, amely lehetővé tette, hogy a szovjet kozmonauták oldalán immár az ötödik szocialista ország küldhessen fel újratart. Nem titok, hogy további jeleket is gyakorolnak, készülődnek. A közösen kimunkált feladatok végrehajtása, a szükséges műszerek és felszerelések biztosítása kölcsönösen előnyös összmunika ki- való példája.

Az űrben, amelynek atomfegyver-mentesítéséről egy fontos ENSZ-határozat döntött, messzemenő lehetőségek adódnak a békes egymás mellett élés megvalósítására is. (Természetesen békes egymás mellett repülésről, sőt a súlytalanság állapotában békes egymás mellett lebegésről van szó...) Aligha véletlen, hogy az enyhülés felszálló ágában közös, szovjet-amerikai úrkísérlet zajlott, s később felvetődött annak gondolata, hogy valamelyik jövőbeni Szojuzon indiai, netán francia úrhajós is helyet foglaljon. Az is első sorban földi viszonylatokkal magyarázható, miért a két ország polgárait jönnek számtalán, éppen ebben az időszakban.

S az úrhajózásnak mindig van egy vissza-visszatérő, jelképes eleme. Fényképezik a Földet, fentről a magasból, s nyilván a legszívesebben azt mondanák, amit a mindenkori fotográfus: barátságos arcot kérek! Az űrből letekintők különösen szépnek látják Földünket, a színárnyalatok miatt kék bolygónak is neveztek, s joggal alapították meg: kozmikus madártávlatokból bizony kicsinek tűnik Óhatatlanul arra kell gondolnunk, milyen jó is lenne, ha ez a csodaszép bolygónk barátságos arcát mutatná.

Végehez közeledik az első magyar űrutas kozmikus tevékenysége. Miközben társával együtt, szerencsés visszatérést, Földet érést kívánunk a kozmikus expedíció után — nem ünnepontás földi következtetéseket levonni, földi gondjainkról is szót ejteni. Erőt és biztatást merítve az űr végtelenségéből is.

● Mi a jelentősége a megélénkült kelet-nyugati párbeszédnek?

A washingtoni feszültség-szítással együttjáró, valóságos „diplomáciai tetszhalál” után, május második fele ismét élénkület hozott a kelet-nyugati kapcsolatokban. A most záródó héten szovjet-svéd külügyminiszeri találkozó zajlott Moszkvában, Tyihonov, a szovjet kormány elnökhelyettese Bonnban járt, miniszteri szintű párbeszédre került sor Berlinben a két német állam képviselői között. Tárgyaltak, megbeszéléseket folytattak másutt is: a BNV alkalmából Budapesten járt például az NSZK gazdaságiügyi és az Egyesült Államok kereskedelemügyi minisztere.

A szocialista országok — amint azt varsói csúcserőkezletükön is kinyilvánították — változatlanul a békes egymás mellett élést tartják a nemzetközi kapcsolatok egyetlen ésszerű útjának. Nem rajtuk múltott a feszültség kiéleződése, s továbbra is

mindent megtesznek az enyhülés vívmányainak védelmére. Ezt fogalmazta meg a szovjet-svéd dokumentum, s felhívta a figyelmet arra, hogy a nehezebb körülmények között is közös erőfeszítéseket kell tenni a madridi Európa-találkozó eredményességéért. Bonnban hosszú távú téma, a huszonöt éves szovjet-nyugatnémet gazdasági együttműködés került terítékre, önmagában is bizonyítva: a békes kapcsolatokat nem átmeneti, konjunkturális tényezők tekintik. Folytak az előkészületek a következő programokra is: Schmidt kancellár június végén utazik Moszkvába (a kilencké, majd a hétvezető fejlett tőkés ország velencei találkozóit követően), s tervbe vettek egy Schmidt-Honecker találkozót is. A kelet-nyugati találkozó sűrűsége, főként pedig légköre ugyan nem érte még el az előző időszakét, de valamelyest engedni látszik az év kezdetén elhatalmasodott fagy. Jó lehetőségek vannak arra is, hogy az élénkülő beszélgetések során azok szigetelődjenek el, akik következetesen ki akarják vonni magukat a tárgyalásokból.

Washington fő érve az afgán problémára való hivatkozás. Több-kevesebb sikerrel, hasonló fellépést javasol szövetségeseinek is. Ebből a szempontból jogos érdeklődést keltett a legújabb afgán kormánynyilatkozat, amelyet Leonid Breznyev is támogatott, a Moszkvában időző dél-jemeni államfővel folytatott tárgyalásain, az elhangzott fontos pohárköszöntőben. Az afgán javaslat lényegében három pontban összegezi a rendezés útját és pontos menetrendet szab. Ezek szerint induljanak széles körű tárgyalások az összes érdekeltek bevonásával, és zárják ki a beavatkozást Afganisztán ügyeibe; egy ilyen megegyezést nemzetközileg is szavatoljanak, beleértve a Szovjetunió és az Egyesült Államok garanciáját; s a politikai rendezés

nyomán napirendre kerülhet az országban tartózkodó szovjet csapatkontingens kivonása, amely éppen az ismert körülmények kényszere miatt állomásozik ott.

● Mi történt a Távol-Keleten?

Dél-Koreából szabályos hadijelentések érkeznek: a hadsereg elfoglalta a körülfalazt Kvangzsut, a telefontörő és a megkorlátszórnyú képei érkeznek, ám közben Mokpho kikötővárosban lángolt fel újabb zendülés. Értelhető, ha ezek a fejlemények helyet kértek maguknak a tokiói japán-kínai tárgyalásokon is: Hua Kuo-feng személyében különben első ízben látogatott kínai kormányfő a japán fővárosba. (Közben az első számú kínai katonai szakértő, Keng Piao amerikai látogatást tesz...)

Peking nem könnyű dilemmával küzd. Nehéz lenne a dél-koreai katonai diktatúrát támogatnia, hiszzen figyelembe kell vennie, hogy a világközvélemény, s mindennek előtt a koreai nép, a KNDK az ország békes egyesítését kívánja, amit akadályoz a jelenlegi dél-koreai kormányzás, valamint az amerikai csapatok ottani tartózkodása. Csak hogy Kína sikrászál a távol-keleti amerikai katonai jelenlét mellett is: így vetődött fel lapjelentések szerint egy esetleges közös japán-kínai lépés terve a dél-koreai helyzet „csillapítására”.

Ami a kétoldalú kapcsolatokat illeti, az eddigi vágányokon haladnak tovább. Kína nagyobb gazdasági közreműködést kér Japántól a négy modernizálásra, Tokió viszont megbízhatóbb olajszállításokat, Peking ismét fokozottabb fegyverkezésre biztatta Japánt, de finomabb és általánosabb módon: a legutóbbi kínai tanácsok túlságosan nagy megrökönyödést keltettek, és a japán lapok belügyekbe való beavatkozást emlegettek.

Réti Ervin

Közéleti napló

STARIBACHER BUDAPESTEN

Szombaton dr. Josef Staribacher osztrák kereskedelmi és iparügyi miniszter Sággy Vilmos belkereskedelmi miniszter meghívására hazánkba érkezett.

ELUTAZOTT BUDAPESTRŐL HANS-JOACHIM HEUSINGER

Szombaton elutazott dr. Hans-Joachim Heusinger, a Német Demokratikus Köztársaság miniszterelnök-helyettese és igazságügy-miniszter, aki dr. Markója Imre igazságügy-miniszter meghívására küldöttség élén hivatalos látogatást tett hazánkban.

TAPASZTALATCSERE

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására május 27-31. között látogatást tett hazánkban a Német Szocialista Egységpart munkásküldöttsége, dr. Heinz Eesslerrel, a KB mezőgazdasági osztálya helyettes vezetőjével az élen. A küldöttség a mezőgazdaság fejlesztésének és a tudományos-műszaki eredmények hasznosításának tapasztalatait, valamint a mezőgazdaság és a feldolgozóipar együttműködését tanulmányozta.

SZÖVETKEZETI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Szlameniczki Istvánnak, a SZÖVOSZ elnökének meghívására dr. Heinz Fahrenkrog, az NDK Fogyasztási Szövetkezetek Szövetsége (VDK) elnökének vezetésével május 27-31. között szövetségi delegáció tartózkodott hazánkban. A német szövetségi delegációt fogadta Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese. A tárgyalások eredményeképpen a két szervezet elnöke aláírta a SZÖVOSZ és a VDK közötti, az 1961-85. évekre szóló társadalmi, gazdasági együttműködésre vonatkozó megállapodást.

Győri Imre látogatása Szegeden és Vásárhelyen

Csongrád megyébe látogatót tegnap Győri Imre, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a KB osztályvezetője. A délelőtti órákban Szegeden, a megyei pártbizottságon Szabó Sándor, a megyei pártbizottság titkára fogadta. Ezt követően Győri Imre Hódmezővásárhelyre látogatott Horváth Gyulának, a megyei pártbizottság munkatársának és Horváth Jánosnak, a KISZÖV megyei elnökének kíséretében.

A vendégek — akiket Vásárhelyen, a városi pártbizottságon Dobai József, a pártbizottság titkára fogadta — felkeresték az

Agyag- és Szilikátipari Szövetkezet és Aggagipari üzemét. Itt Surányi András, a szövetkezet elnöke és Olasz István, a szövetkezet párttitkára rövid tájékoztatóban beszámolt a szövetkezet eredményéről, az utóbbi esztendő fejlődéséről, az itt dolgozó élet- és munkakörülményeiről. A tájékoztató után a vendégek megtekintették az agyagipari üzemrészt, majd a szövetkezet kiállítását, ahol a szövetkezet termékeit, a népművészeti keramikák több száz zsűrített darabja látható.

A szolidaritás üzenetei

● Budapest (MTI)

Megható, főlemelő és elgondolkodtató olvasmány az a level- és táviratköteg, amelyet az utóbbi hetekben juttattak el üzemi, intézményi, lakóhelyi közösségek, munkások, mezőgazdasági dolgozók, értelmiségiek az Országos Békatanács titkárságához. Amihez a sorok kötetlenek: a béke és barátság hónapja, közeleltünk immár hagyományos, nagy tavaszi akciósorozata, amely május 9-én, a győzelem napján kezdődött.

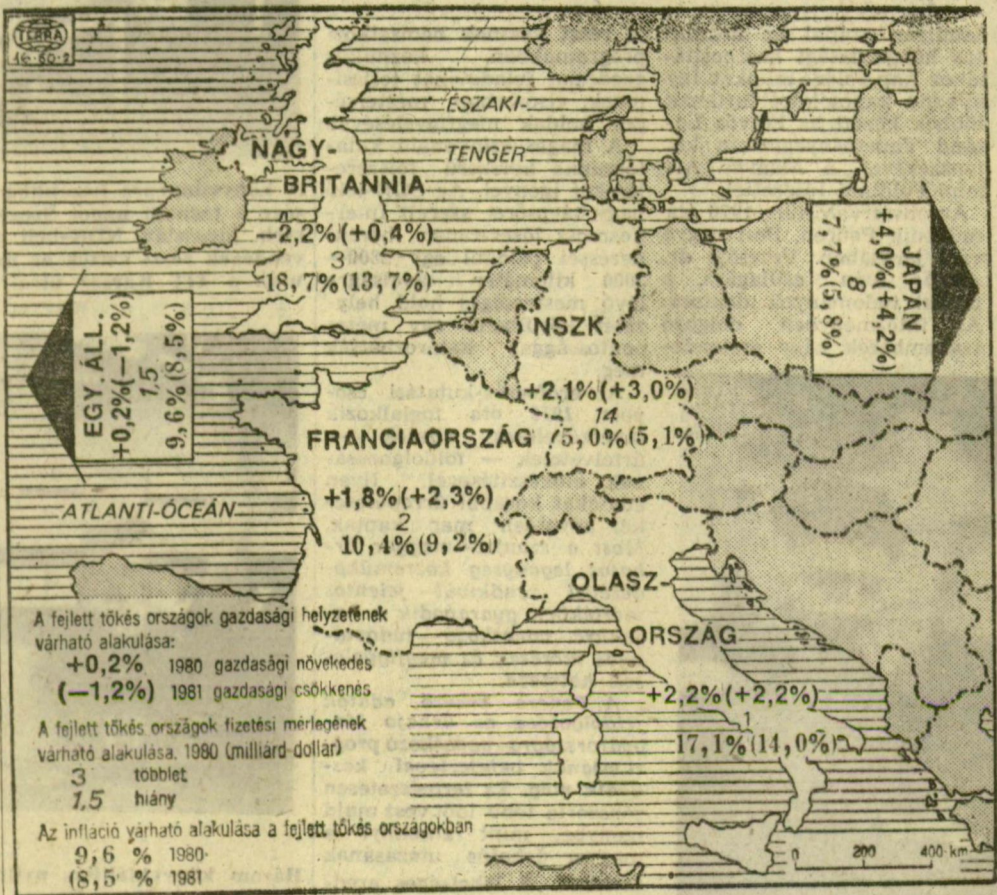
A levelek, táviratok jól érzékelik, tükrözik, hogy hazánk lakossága, a társadalom szinte minden rétege rokonszenvvel és eszmei közösségvállalással kísérelte figyelemmel a Béke-világtanács elnökségének a hónap elején megtartott ülését, a népek világparlamentjének Szófiában megrendezendő szeptemberi eseményét előkészítő bizottság munkáját, az európai biztonság helyzetét áttekintő értekezletet, mely fórumoknak Parlamentünk adott otthont.

Nagy visszhangot váltott ki a „Budapesti felhívás” népeket, kormányokat a béke megoltalmazására föl-

szólító dekrétuma. Azt hirdeti a kötegni távirat: az emberekben él a remény, hogy mielőbb oldódik a nemzetközi feszültség, hamarabb politikai enyhülés tőri meg a hidegfrontot, Helsinki szellemében folytatódik a párbeszéd, s majdan az együttműködés újabb táviratait nyitja meg a madridi konferencia.

Befejezéséhez közeledik a békehónap eseményeinek sorozata. Júnus első harmadával véget érnek a békegyűlések, konferenciák, fesztiválok, szemináriumok, mindama fórumok, amelyek társadalmunk különböző rétegeiből — munkások, mezőgazdasági dolgozók, értelmiségiek, alkalmazottak, egyházi személyiségek, kisiparosok, az ifjabb és az idősebb korosztálybeliek köréből — ezernyien tettek, tesznek hitet országunk szilárd békepolitikája mellett, nyilvánítják szolidaritásukat a szabadságukért, függetleniségükért, az emberi jogokért küzdő népekkel, amelyeket az imperializmus új offenzívája fenyeget, veszélyeztet. S teszik ezt majd akkor is, ha a békehónap hivatalosan véget ér.

A fejlett tőkés országok gazdasági kilátásai

A Nemzetközi Valuta Alap jelentése szerint a fejlett tőkés országok az 1979-es 3,4 százalékos gazdasági növekedéssel szemben 1980-ra 1,4 és 1981-re csupán 1,2 százalékos növekedéssel számolhatnak. A fizetési mérleg alakulása sem mutat kedvező képet. A várható mérleghiány 1980-ban — az összes fejlett tőkés ország viszonylatában — mintegy 47 milliárd dollár

körül alakul. Az olajjal nem rendelkező fejlődő országok valószínű fizetési hiánya 68 milliárd dollár lesz, ezzel szemben az olajexportáló országok 115 milliárd dollár többlettel számolhatnak. Az infláció várható értéke a fejlett tőkés országokban 1980-ban 9,6, 1981-ben 8,5 százalék körül várható.

RÁDIÓTELEK

KUBAI KEZDEMÉNYEZÉS

Kuba, mint az el nem kötelezett mozgalomhoz tartozó országok elnöke, konzultációsorozatot kezd, hogy az év júliusára Havannába összehívják a mozgalom rendkívüli külügyminiszteri értekezletét. A kubai külügyminiszterium szóvivőjének péntek esti nyilatkozata szerint az értekezlet megvitathatná a nemzetközi helyzet, valamint a gazdasági élet különböző kérdéseit.

NINCS EGYETÉRTÉS

Edmund Muskie amerikai és a magánlátogatáson Washingtonban tartózkodó Jean Francois-Poncet francia külügyminiszter pénteki négyórás megbeszélése sem volt elegendő a két ország közötti nézetkülönbségek csökkentésére. A varsói szovjet-francia csúcs, a Szovjetunió ellen irányuló lépések, valamint a közel-keleti rendezés kérdésében továbbra sem értenek egyet az amerikai és a francia vezetők.

KVANGZSUI MÉRLEG

Szoulban szombaton nyilvánosságra hozták a véres kvangzsui események hivatalos mérlegét. Eszerint az öszszesapásoknak összesen 170 halálos áldozatuk volt, ebből 144 polgári személy, 22

katonai és négy rendőr. A sebesültek száma 380. A felkelést több mint 5 ezer kétféle zűrszámnyoltak, ennek nagy részét azonban a kormányerők visszaszerezték. A harcokban 318 jármű megrongosodott, az anyagi kár 43,8 millió dollár. Az eredetileg letartóztatott 1940 személyből 730 továbbra is letartóztatásban van.

SZOVJET-SVÉD TÁRGYALÁSOK

A svéd-szovjet külügyminiszteri tárgyalások után pénteken Andrej Gromiko szovjet és Ola Ullsten svéd külügyminiszter nyilatkozott a szovjet televízióban. — A tárgyalások eredményeivel elégedettek vagyunk, eszmecsereink konstruktív légkörben zajlottak le — mondotta Gromiko. — Mindkét fél kifejezte azt a véleményét, hogy a két ország jó kapcsolatát meafelelnék a kölcsönös érdekeknek. Azt nem mondhatjuk, hogy mindegyikről teljesen azonos véleményünk. A nemzetközi élet igen bonyolult, jelenségeinek értékelésében természetesen vannak bizonyos különbségek. Mégis azt szeretném hangsúlyozni, hogy Svédország és a Szovjetunió egyaránt a feszültség enyhítése mellett van.